

Kennisagenda Klimaat & Gezondheid

Het klimaat verandert wereldwijd en ook in Nederland. Het veranderende klimaat heeft al allerlei zichtbare gezondheidsgevolgen, zoals overstromingen, temperatuurveranderingen, droogte en waterbeschikbaarheid. Deze gevolgen hebben grote impact op de volksgezondheid, maatschappij en economie. In opdracht van ZonMw hebben het RIVM, de Universiteit Maastricht en Wageningen University & Research de kennisagenda Klimaat & Gezondheid opgesteld.

Kennisagenda Klimaat & Gezondheid

Niet eerder was er zo'n compleet overzicht van hoe klimaatverandering en klimaatbeleid onze gezondheid beïnvloedt; in samenhang met duurzaamheid, leefomgeving, milieu, gedrag en voeding. De agenda bundelt de reeds bestaande kennis en signaleert de kennishiaten op het gebied van de impact van het veranderende klimaat en klimaatmaatregelen op de gezondheid in Nederland.

De kennisagenda bespreekt de invloed van klimaatveranderingen op hittestress, allergieën, vector-, water- en voedselgebonden ziekten, luchtkwaliteit en UV-straling. Ook maatregelen gericht op het voorkomen van of aanpassen aan klimaatverandering (mitigatie en adaptatie) beïnvloeden onze gezondheid. De kennisagenda identificeert allerlei oplossingen, die (tevens) leiden tot gezondheidsbevordering.

NAS en onderzoeksprogrammering

De uitkomsten van dit onderzoeksprogramma kunnen onder andere bijdragen aan de concrete uitvoering van de Nationale klimaatadaptatiestrategie (NAS). De kennisagenda levert tevens een belangrijk fundament voor een mogelijk ZonMw meerjarig klimaatonderzoeksprogramma.

Juni 2019

Vooruitgang vraagt om onderzoek en ontwikkeling. ZonMw financiert gezondheidsonderzoek én stimuleert het gebruik van de ontwikkelde kennis – om daarmee de zorg en gezondheid te verbeteren.

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) richt zich op gezondheid en een veilige en gezonde leefomgeving. Dit doen ze met wetenschappelijk onderzoek en door het verzamelen en toepassen van kennis. (bron: <https://www.rivm.nl/over-het-rivm>)

Wageningen University & Research (WUR) is een kennisinstelling die binnen het domein 'gezonde voeding en leefomgeving' niet alleen hoogwaardige kennis ontwikkelt, maar ook helpt deze kennis overal ter wereld toe te passen. (bron: <https://www.wur.nl/nl/Over-Wageningen/Missie-en-Domein.htm>)

De Universiteit Maastricht (UM) is een jonge universiteit in het hart van Europa met een duidelijk mondiaal perspectief en een sterke focus op innovatieve onderwijs- en onderzoeksstrategieën. De universiteit heeft invloed op allerlei terreinen; van economie en gezondheid tot cultuur en de fysieke omgeving. (bron: <https://www.maastrichtuniversity.nl/nl/over-de-um/organisatie/missie-strategie>)

ZonMw stimuleert gezondheidsonderzoek en zorginnovatie

Laan van Nieuw Oost-Indië 334

2593 CE Den Haag

Postbus 93245

2509 AE Den Haag

Telefoon 070 349 51 11

klimaat@zonmw.nl

www.zonmw.nl

Sociale media

 www.facebook.com/zonmwNL

 www.twitter.com/zonmw

 www.linkedin.com/company/zonmw

 www.youtube.com/ZonMwTV

ZonMw heeft als hoofdpodragtgevers het Ministerie van VWS en NWO.

Kennisvragen en –hiaten

In de kennisagenda Klimaat & Gezondheid zijn brede kennisvragen op het gebied van volksgezondheid opgenomen. Deze omvatten onder andere ontwikkelingen rondom duurzaamheid in de zorg. Op het gebied van voedsel(productie) en natuur zijn kennisvragen geïdentificeerd, gerelateerd aan duurzame voeding en voedselproductie. Ook zijn kennisvragen geformuleerd gerelateerd aan de Nationale Adaptatie Strategie (NAS), Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie en de omgevingsvisie. Tot slot staan in de kennisagenda kennisvragen over gezonde leefomgeving en leefbaarheid, gerelateerd aan ruimtelijke inrichting.

Betrokkenen aan het woord

Dr. Maud Huynen, onderzoeker ICIS, Maastricht University:

“Een belangrijk thema in de kennisagenda is ook de rol van de gezondheidsprofessionals zelf in het klimaatdebat. De gezondheidssector draagt direct en indirect zelf ook flink mee aan uitstoot van broeikasgassen. Het is belangrijk te weten welke kennis zorgprofessionals nodig hebben om in hun eigen werk bij te kunnen dragen aan een meer duurzame zorg en gezondere leefomgeving.”

Drs. Brigit Staatsen, senior-onderzoeker/projectmanager, RIVM:

“Rondom het thema infectieziekten wordt een One Health-benadering al enige tijd toegepast. Daarbij erken je dat mens, dier en omgeving geen gescheiden compartimenten zijn maar in voortdurende wisselwerking met elkaar staan. Bij klimaat en klimaatveranderingen speelt dat ook. Daarnaast is het van belang om bij de vertaling van kennis naar beleid en praktijk, aandacht te besteden aan kwetsbare groepen, zoals ouderen, chronisch zieken en mensen met een laag inkomen.”

Dr. Ir. Arnold van Vliet, bioloog, WUR:

“Bij de organisatie en uitvoer van klimaatmaatregelen is ook sociaalwetenschappelijke kennis cruciaal: hoe krijg je mensen geïnformeerd en op de juiste manier in beweging? De kennisagenda pleit daarom voor het opzetten van structuren die de uitwisseling van kennis bevordert tussen onderzoekers en praktijk.”

Dr. Suzanne Verver, senior programmamanager infectieziekten, ZonMw:

“Het is belangrijk dat de onderzoekers hun taalgebruik, methoden en uitkomstmaten op elkaar gaan stemmen zodat het mogelijk wordt onderzoeksresultaten aan elkaar te koppelen. Dat maakt het mogelijk om effecten van uiteenlopende klimaatrisico's met elkaar te vergelijken en vervolgens te prioriteren.”

Prioriteiten

In de kennisagenda wordt voorgesteld om de volgende activiteiten te prioriteren in een toekomstig onderzoeksprogramma klimaat en gezondheid:

- Analyseer de huidige en toekomstige gezondheidsrisico's van klimaatverandering in samenhang met elkaar
- Ontwikkel maatregelen om huidige en toekomstige gezondheidseffecten van klimaatverandering aan te pakken. Bepaal de meest effectieve mix van maatregelen om gezondheid te bevorderen en risico's te minimaliseren en de maatregelen die op korte termijn genomen kunnen worden
- Ontwikkel een systeem om gezondheidseffecten van klimaatverandering tijdig te herkennen en effecten van maatregelen te evalueren
- Neem gezondheid standaard mee bij de evaluatie van klimaatmaatregelen (bijvoorbeeld in het kader van de NAS en Klimaatwet), om ongewenste neveneffecten op de gezondheid te voorkomen en positieve neveneffecten te versterken

Meer informatie

De kennisagenda is te vinden op

www.zonmw.nl/nl/over-zonmw/internationaal/klimaat-duurzaamheid-en-milieu/